

Kolibrie

In het rijtje van Vogels van de maand is dit kleine vogeltje een kleurrijke, bijzondere verschijning. Een exotische vogel maar geen exoot zoals ik eerst wilde schrijven. Hij komt in Nederland namelijk niet voor als broedvogel zoals de halsbandparkiet, de Nijlgans en nog een aantal andere, echte exoten. Evenmin zien we hem als doortrekker of dwaalgast. Dat hij niet in Nederland voorkomt, wordt overigens betwist door fanatieke birdwatchers. Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat officieel uit 4 landen: Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. Om het nog ingewikkelder te maken: Bonaire, Saba en St. Eustatius vormen Caribisch Nederland. En wie ooit daar geweest is, weet dat je de kolibrie zonder al te veel moeite kunt spotten daar. En dat je nauwelijks uitgekeken raakt op deze vliegende mini-helikopter.

Uit Wikipedia: *De kolibrie kan door de zeer snelle vleugelslag (15 tot 80 slagen per seconde, afhankelijk van de grootte van de vogel) in de lucht stil blijven hangen. Door de snelle vleugelslag kan de kolibrie als enige vogel ook achteruit vliegen. Ze kunnen zelfs recht omhoog en recht omlaag vliegen.*

De universiteit van Californië onderzocht de snelheid van een kolibrie tijdens een duikvlucht. Dit gebeurde met een camera die 500 frames per seconde maakt. Er werd gemeten dat ze per seconde 385 keer hun eigen lichaamslengte afleggen (een straaljager haalt 150 keer, maar is veel langer en dus sneller). Bij het afremmen, dat met het spreiden van de vleugels gebeurt, ontstaat er een druk van negen keer de zwaartekracht. Een mens zou bij deze druk het bewustzijn verliezen.

De kolibrie is verwant aan een andere vliegspecialist, de gierzwaluw. Deze familie, de apodiformes, telt meer dan 360 soorten. Maar terwijl je de gierzwaluw vrijwel overal ter wereld aantreft, vind je de kolibrie overwegend in Zuid-Amerika. Dé kolibrie is trouwens een misleidende term, er zijn vele soorten variërend in kleur, bouw en grootte. De bijkolibrie, met een spanwijdte van 3 cm en eitjes van 7mm de kleinste vogel ter wereld, weegt 1,8 gram; de reuzenkolibrie, zoals de naam al suggereert de grootste, is ongeveer 22 cm lang en weegt 23 gram. De meest voorkomende soort is de robijnkeelkolibrie, 3 gram en 7,6 cm groot.

Opvallend is dat de snavels onderling enorm kunnen verschillen. Allemaal hebben ze een lange snavel, noodzakelijk om in de kroonbuis van de bloem te komen. Daar kan hij dan met een lange gespleten roltong de nectar uit de bloem halen. Iedere soort is door de vorm van de snavel op een bepaalde bloemsoort gespecialiseerd waardoor er geen voedselconcurrentie tussen de kolibriesoorten onderling optreedt. Zo is bij de zwaardkolibrie de snavel 10 cm lang, bijna net zo lang als het gehele lijf. Een gigantisch verschil met de snavel van 5 mm van de purperrugdoorn. De haaksnavelkolibries hebben een sterk naar onderen gebogen snavel en de vuurstaartklutkolibrie heeft een snavel die aan de top naar boven gebogen is.

Absoluut een bijzonder vogeltje waar nog veel meer over te schrijven valt maar de reden dat ik hem koos als vogel van de maand was een krantenberichtje: 'kolibrie leert drone om stil te vliegen'. Wetenschappers van onder andere de TU Eindhoven hebben samen met een ander bedrijf uit Eindhoven en de universiteit uit Californië met behulp van een opstelling met optische camera's, 2176 microfoons en nog een handvol hightech apparatuur ontrafelt wat het verschil is tussen een drone (met zijn irritante, hoge pieptoon) en de kolibrie met zijn veel aangenamere zachte brommende geluidje. Een onderzoek dat in de toekomst mogelijk ook gebruikt kan worden om ander geluidsoverlast te verminderen.

Overigens maakt met name de Anna's kolibrie ook een hard, tsirpend geluid. Dit doet hij tijdens de balts waarbij hij tijdens zijn duikvluchten (waarbij hij een snelheid boven de 80 km per uur bereikt) de buitenste staartveren laat trillen zoals we dat ook van de watersnip kennen.

Zoals gezegd komt de kolibrie in Nederland niet voor. Toch gebeurt het nog weleens dat men meent een kolibrie gezien te hebben. Dit betreft dan vaak een waarneming van de kolibrievlinder. Deze trekvlinder komt ieder voorjaar vanuit Zuid-Europa naar hier om zich voort te planten. Het is een dag-actieve nachtvlinder die juist in tuinen veel gezien wordt. Zijn gedrag is precies hetzelfde als dat van zijn naamgenoot, hij hangt snel vleugelklappend stil voor een bloem en zuigt de nectar eruit met een lange roltong, die wel wat lijkt op een kromme kolibriesnavel.

Ook kun je de kolibrie, in gestileerde vorm, tegenkomen in de logo's van het Diabetes Fonds en de Internationale Diabetes Federatie en als internationaal symbool voor het wetenschappelijke onderzoek rond diabetes mellitus. De kolibrie is hiervoor gekozen omdat het leven van dit vogeltje elementen bevat, waarmee ook een diabetespatiënt te maken heeft, zoals het zorgvuldig opnemen van voedsel. De omhoog vliegende kolibrie symboliseert het optimisme dat het wetenschappelijk onderzoek eens erin zal slagen het diabetesprobleem op te lossen.

Tekst: Hannie Nilsen

Foto's: Eduard Opperman

Bronnen:

Birds of Aruba, Curaçao and Bonaire van B. de Boer, E. Newton en R. Restall

Vogels uitgegeven door ANWB

Brabants Dagblad 18 maart 2021

Wikipedia

<https://www.facebook.com/waarneming/posts/zie-je-een-kolibrie-in-je-tuin-dan-is-het-waarschijnlijk-de-kolibrievlinder-een-/10157236376849041/>

<https://www.nu.nl/tech/6122228/drones-en-ventilatoren-mogelijk-stiller-door-onderzoek-naar-kolibries.html>